

PRETIOSISSIMUM
DONUM DEI

НАЙДОРОГОЦІННІШИЙ ДАР БОЖИЙ

Preface

I have had the science of this Art only from the Inspiration of God, who to this servant has vouchsafed to declare the true reasons to judge and discern, giving strength hath less occasion to no man, nor any excusation from him. Forsooth if I feared not the day of Judgment I would never open anything of this science or publish it to any man. But I am willed to render my duty to faithful men as their Anchor of faith hath given it unto me. He that knoweth not the principles in himself is very far from the art of philosophy for he hath not the true book whereupon he should ground his intent. But if he do chiefly and principally know the natural causes of himself and know not the other, yet hath he the way to the way of the principles of the Art. And although a man know the Matter, yet there remaineth many things to the completement of the same. And it is necessary that our stone be drawn out of the natures of two bodies before the Elixir may be made complete, therefore it is worthily said: O water in form Pontic, or bitter which dissolves the Elements, O most greatest Nature, the creature of Nature which containeth Nature, and overcometh the nature of the meanys what cometh with light and with light it is engendered and she that is mother of all, how black a cloud hath she brought out.

Передмова

Я отримав науку цього Мистецтва лише завдяки Натхненню від Бога, який зволив проголосити цьому слугі справжні причини судження та розпізнавання, надаючи силу, з якою будь-кому може пощастити не менше, без будь-якого виправдання з його боку. Присягаюся, що, якби я не боявся Судного дня, я ніколи не відкрив би нічого з цієї науки і не оприлюднив би це нікому. Але я готовий виконати свій обов'язок перед вірними людьми, оскільки це мені дав їхній Якір віри. Той, хто не знає принципів у собі, є дуже далеким від мистецтва філософії, оскільки він не має справжньої книги, на якій він міг би обґрунтувати свій намір. Але якщо він головним і найпершим чином знає природні причини себе, хай і не знаючи інших, він все ж має шлях до шляху принципів Мистецтва. І нехай якась людина і знає Матерію, все ж багато чого залишається для її довершення. І необхідно, щоб наш камінь був вилучений з природ двох тіл, перш ніж Еліксир може бути довершеним, тому гідно сказано: «О водо, що є мостобудівною за формою, або гіркою, такою, що розчиняє Елементи, о найвеличніша Природо, створіння Природи, що містить Природу, і долає природу середнього, що приходить зі світлом, і зі світлом породжується, і та, що є матір'ю всього, яку ж чорну хмару вона породила».

The Chapter of the Green Lion and of what colour it is

First in our green Lion is had the true matter and of what colour it is, and is called Adrop or Azocke, [clopum], Duenech. If thou will well understand this work, read it from part to part and thou shall see miracles wrought in our days, and unless I had seen them and touched them I could not so particularly have written them and painted them. I have not shown all the appearances and things necessary in this work, for there be some that be not lawful to be spoken of man, that I have set it out in pictures to the end or completement. And there was never no sure work so described and with authorities to the purpose. For it is impossible to be known without it be known of God or of a master which may fear him. Understand that it is a very long way, therefore patience and tarrying be very necessary. For in our Magistry there be some foolish and blind which saith they can make Aurum potable of common Gold or else they believe that it is most best to heal all infirmities. Also there are some Physicians which causeth ducats to be boiled in water saying this thing is most best for the health, but it is rather evil and not to be drunk. For it is clean contrary, saving their reverence, that that was Aurum Potabile or if that it was good for the health. For neither common gold or other metals be good to heal with, but they [are] rather evil as I have said and not able to be drunk. But I will grant they be good and most best to buy confections with and to pay the physician. Also they be good to be had basins full of ducats or fine gold and so show them to the sick man for it is a great comfort to see the gold, but the true

Глава про Зеленого Лева та якого він кольору

Насамперед, у нашому зеленому Леві міститься справжня матерія і якого вона кольору, і називається Адроп або Азок, [clorup], Дуенех. Якщо ти хочеш добре зрозуміти цей твір, прочитай його частина за частиною, і побачиш дива, які відбуваються в наші дні, і якби я не бачив їх і не торкався них, я б не міг так відмінно описати їх і намалювати. Я не показав усіх зовнішніх ознак і речей, необхідних у цьому діянні, оскільки є деякі, про які людині казати незаконно, тому я виклав їх у малюнках аж до самого кінця або до довершення. І певно ще ніколи діяння не було так описано — та ще й з авторитетами на підтвердження. Бо його неможливо пізнати, якщо тільки його не пізнати від Бога або майстра, який його боїться. Зрозумій, що це дуже довгий шлях, тому терпіння та зволікання є надзвичайно необхідними. Бо в нашій Майстерності є деякі дурні й сліпці, які кажуть, що можуть зробити Питне золото із звичайного золота, або вірять, що воно є найкращим для зцілення всіх недугів. Також є деякі Лікарі, які змушують варити дукати у воді, кажучи, що це є найкращим для здоров'я, натомість це радше шкідливо і не призначено для пиття. Бо, зі всією повагою, це є абсолютно зворотнім тому, щоб воно було Питним золотом або щоб воно було корисним для здоров'я. Бо ані звичайне золото, ані інші метали не є гідними для лікування, але вони [є] радше шкідливими, як я й сказав, і не є призначеними для пиття. Але я припускаю, що вони є гарними й найгіднішими для того, щоб купувати солодоці та платити лікарю. Також

aurum potable of the philosophers is the Elixir complete. And this is Aurum potable not visible but in power, which is the great medicine, which removeth all superfluities as well of many bodies and of metals, for it converteth all metals imperfect from Leprosy and from Infirmary, and likewise the bodies of man. And this is most certain. Note this is the intent of all philosophers, but these which doth understand it to be of common gold be blind and more than blind and deceivers. For if common gold should give of this perfection to another, then should he himself remain imperfect. Wherefore would you have this science reading only one book or finding the first regiment? Now following, the philosophers have said that the truth is not discerned without error, and nothing converteth more sorrow to the heart than error in this art. Therefore when I spared not my life in so great age to practice, lest peradventure because of the chiding's of this wisdom I might be dampened. First I shall praise God who is the beholder of all things nor any thing that is hid from him, to whom be honour and glory by all the world of worlds. Amen.

Of whom the father is a virgin saith, Come my well beloved that we may embrace together, and we shall engender a new form which shall not be like to his parents. The king therefore whose head is red, the eyes black and the feet white is the Magistery. The Mother hath not conceived, behold I come to thee, and am most ready to conceive a form, to whom is none like in the world. And he is borne between two mountains, you know the truth. This book is followed according to Hermes Trismegistus, he varieth not from him in any text for that you may know. Although he will not declare his name that all his ground and foundation is Hermes as aforesaid. No chapter of him

було б добре мати чаші, наповнені дукатами або чистим золотом, щоб показувати їх хворому, бо це велика втіха — бачити золото, проте справжнім Питним золотом філософів є довершений Еліксир. І він є Питним золотом, видимим лише за дією, великими ліками, що усувають усі надлишки як у багатьох тілах, так і в металах, бо воно позбавляє всі недовершені метали від Прокази та Недуги, а також людські тіла. І це найпевніше. Зауваж, що це є наміром усіх філософів, але ті, хто вважає це звичайним золотом, є сліпцями й більше ніж сліпцями, та ще й ошуканцями. Бо якщо б звичайне золото віддавало від цієї довершеності іншому, воно саме залишалося б недовершеним. Звідки в тобі взятися цій науці від прочитання однієї книги чи віднаходження першого ладу? Отже, якщо продовжити, філософи сказали, що істину неможливо розпізнати без помилок, і ніщо не викликає в серці більше смутку, ніж помилка в цьому мистецтві. Тому я не пошкодував свого життя в такому глибокому віці, щоб практикувати аби випадково через докори цієї мудрості я не занепав. Спочатку мені варто прославити Бога, який спостерігає за всіма речами, та жодна річ не є прихованою від нього, йому честь і слава від усього світу світів. Амінь.

Той, чий батько є незаймайним, каже: «Прийди, моя любо, щоб ми могли обійнятись разом, і породимо нову форму, яка не буде подібною до її батьків». Отже, цар, чия голова є червоною, очі — чорними, а ноги — білими, є Майстерністю. «Мати не зачинала, ось я йду до тебе, надзвичайно готова зачати форму, подібної до якої немає в цілому світі». І він народжується між двома горами — ти знаєш істину. Ця книга наслідує Гермесу Тричі-Величному, щоб ти знав, він не відхиляється від

that is left untouched in this book, wherefore be sure to follow it for there is no surer author nor none like, it varieth not from any that anciently hath written of this Art and he hath spoken more plainly than ever was written of any other, if God give grace that he that readeth it may perceive and understand, to whom be all honour and glory. Amen.

нього в жодному уривку. Хоча він і не оголошуватиме своє ім'я, вся його основа і фундамент — це Гермес, як було сказано вище. Жодна глава з нього не залишилася недоторканою у цій книзі, тому обов'язково слідує за нею, оскільки немає надійнішого автора, ані подібного, вона не відхиляється від тих, хто в давнину писав про це Мистецтво та він пояснює ясніше, ніж будь-коли було написано у будь-кого іншого, якщо Бог дасть благодать, щоб той, хто читає це, міг досягнути й зрозуміти, якому вся честь і слава. Амінь.

F.

NATVRA MEDICINÆ

I.

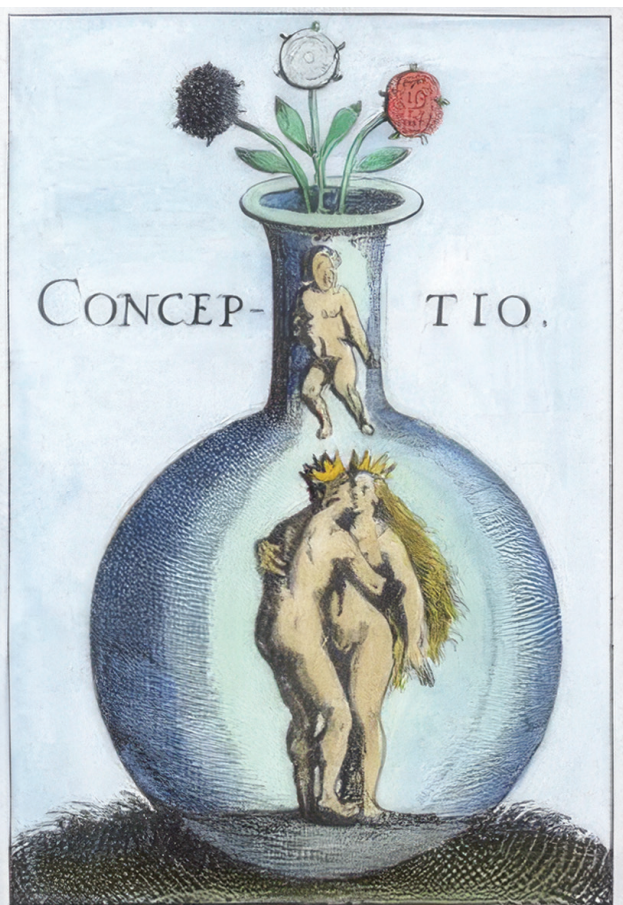
The Second Chapter.
How the bodies be dissolved
into Argent Vive of Philosophers
that is into water

The Matter of the Stone is a gross water agent, or that is a cold, congealing the water. And believe those stones to be more precious, which proceedeth from the animals than the other. Thou canst not prepare any kind of stone without Duenech, the green and liquid which is born in our mines. Some behold the last Mountains which be on the right hand and the left, and ascend thither where our stone is found, and in the mountain which beareth all manner of kinds of Spirits and Aromatic or secret things, likewise in the mine of the stone which is necessary in this work, is of an augmate or a levinge thing. You shall find it every where, in the plains, on the mountains, and in the waters, as well the poor as the rich hath it. It is most vile and it is most dear. It groweth of flesh and blood. O how precious it is to him that knoweth it. O blessed greenness which engendereth all things. O blessed Nature, blessed is thine operation, for of an imperfect thou makest a perfect. Therefore take not this Nature but pure and clean, crude, clear, earthly, pure and right. If thou do otherwise it shall not profit thee nothing.

Глава друга.
Як тіла розчиняються
у Живе Срібло Філософів,
тобто у воду

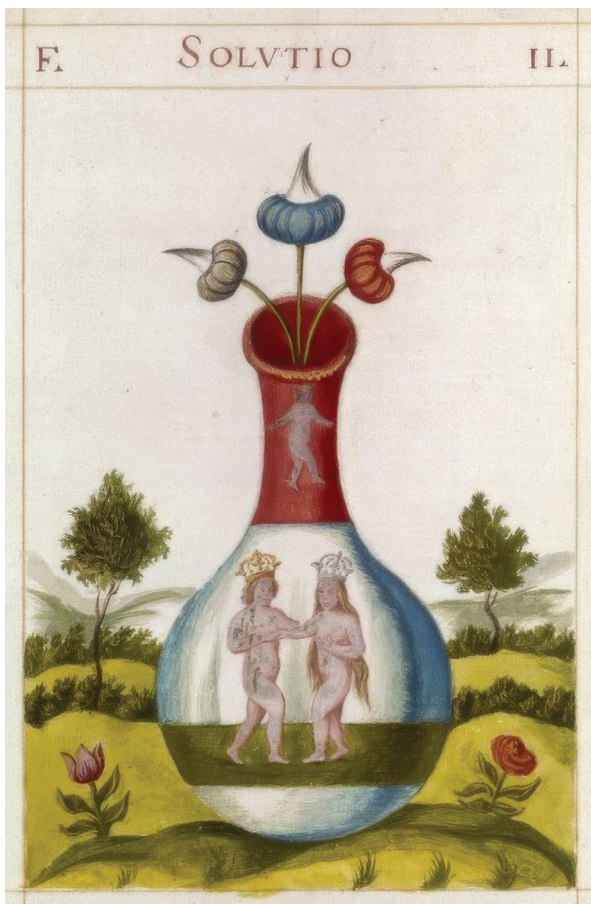
Матерія Каменя — це щільний водний чинник, або холод, що згущує воду. Вважай камені, що походять з того що має душу, дорожчими за інші. Ти не можеш виготовити жодного каменя без Дуенеха, зеленого та рідкого, що народжується в наших шахтах. Декотрі бачать останні Гори, що праворуч і ліворуч, і сходять туди, де знаходиться наш камінь, і в горі, яка породжує всілякі Духи та Ароматні чи таємні речі, і так само в шахті каменя, який необхідний у цій роботі, і є радше з додатку або залишку. Ти знайдеш його скрізь: на рівнинах, в горах і у водах, він є як у бідних, так і в багатих. Він є найнікчемнішим і найдорожчим. Він зростає з плоті й крові. О яким же дорогоцінним він є для того, хто його знає. О благословенна зеленосте, що породжує все. О благословенна Природо, благословенна твоя дія, бо з недовершеного ти робиш довершене. Тому бери не цю Природу, а очищену й чисту, грубу, ясну, земну, очищену й правильну. Якщо ти зробиш інакше, це не принесе тобі жодної користі.

*Let we go seek the nature of the 4 Elements, which the [amptys -
.imperctys - .amxtys] bring forth from the belly of the earth.*

*Here is made the Solution of philosophers
and it is made our Argent vive.*

*Шукаймо ж природу 4-х Елементів,
які [amptys - .imperctys - .atxtys] виводять із черева землі.*

*Тут відбувається Розчинення філософів
і воно стає нашим Живим сріблом.*

Tabula Contentorum

PRETIOSISSIMUM DONUM DEI	8
ANATOMIA AURI, SIVE TYROCINIUM MEDICO-CHYMICUM	70
MIRABILIA MUNDI, SIVE DE SCIENTIARUM ARTIUNQUE OMNIUM ORIGINE ET PROGRESSU TRACTATUS	134
PROCESSUS CHEMICI. SECUNDUS PROCESSUS <i>THEATRUM CHEMICUM</i>	196
TABULA SMARAGDINA HERMETIS TRISMEGISTI ΠΕΡΙ ΧΗΜΕΙΑΣ <i>DE ALCHIMIA</i>	202
GLORIA MUNDI, alias: PARADYSI TABULA VERA EXPLICATIO QUORUNDAM, SUPRA COMMEMORATORUM, DICTORUM PHILOSOPHORUM, DE VERBIS, AD VERBA, AD OMNIA PUNCTA ET ARTICULOS ISTARUM OPINIONUM SMARAGDINE HERMETIS TABULAE DECLARATIO <i>MUSAEUM HERMETICUM</i>	236
PROPOSITIONES SIVE MAXIMAE IN QUIBUS VERITAS TOTIUS ARTIS CHEMICAE BREVISSIME COMPREHENDITUR <i>THEATRUM CHEMICUM</i>	250
CANZONE DI RIGINO DANIELLI SULLA PIETRA FILOSOFALE	260

Зміст

НАЙДОРОГОЦІННІШИЙ ДАР БОЖИЙ	9
«АНАТОМІЯ ЗОЛОТА, або МЕДИКО-ХІМІЧНЕ НАВЧАННЯ»	71
«ЧУДЕСА СВІТУ, або ТРАКТАТ ПРО ПОХОДЖЕННЯ ТА РОЗВИТОК ВСІХ НАУК І МИСТЕЦТВ»	135
ХІМІЧНІ ПЕРЕБІГИ. ПЕРЕБІГ ДРУГИЙ, «ХІМІЧНИЙ ТЕАТР»	197
СМАРАГДОВА СКРИЖАЛЬ ГЕРМЕСА ТРИЧІ-ВЕЛИЧНОГО «ПРО ХІМІЮ», «ПРО АЛХІМІЮ»	203
«СЛАВА СВІТУ, або РАЙСЬКА СКРИЖАЛЬ» ПРАВДИВЕ ПОЯСНЕННЯ ДЕЯКИХ З ВИЩЕЗГАДАНИХ ВИСЛОВІВ ФІЛОСОФІВ, СЛОВО В СЛОВО, ДО ОСТАННЬОЇ КОМИ ТА ЧАСТИНКИ ЇХНІХ ПОГЛЯДІВ РОЗ'ЯСНЕННЯ СМАРАГДОВОЇ СКРИЖАЛІ ГЕРМЕСА, «ГЕРМЕТИЧНИЙ МУЗЕЙ»	237
ТВЕРДЖЕННЯ, або ТЕЗИ, В ЯКИХ У НАЙКОРОТШИЙ СПОСІБ ОСЯГАЄТЬСЯ ПРАВДА ЦІЛОГО МИСТЕЦТВА ХІМІЇ, «ХІМІЧНИЙ ТЕАТР»	251
ПІСНЯ ДАНІЕЛЯ З КАПОДІСТРІЇ ПРО ФІЛОСОФСЬКИЙ КАМІНЬ	261